

Bijlage 1 Programma van Eisen Gescheperde schapenbegrazing Utrecht Oost 2026

In dit hoofdstuk is het Programma van Eisen weergegeven. Door het indienen van uw Inschrijving voor deze Opdracht verklaart u onvoorwaardelijk akkoord te gaan met alle eisen aan de Opdracht.

Algemeen

A-E-1	Eis	De verantwoordelijkheid voor de goede uitvoering ligt bij de opdrachtnemer.
A-E-2	Eis	Opdrachtnemer gaat proactief in op de omgevingsfactoren in de te werken terreinen welke onderdeel zijn van de opdracht.
A-E-3	Eis	De opdrachtnemer is gedurende de gehele contractperiode verantwoordelijk voor de uitvoering van de dienst(en), conform de bepalingen en eisen zoals omschreven in dit document, de aanbestedingsstukken en de bijlagen.
A-E-4	Eis	Opdrachtnemer garandeert dat de door of namens hem te verrichten dienst(en) op een vakbekwame wijze worden uitgevoerd. Opdrachtnemer heeft succesvol een vakopleiding tot professioneel schaapherder op MBO-niveau gevolgd of is in het bezit van de Erkenningsregeling/Kwaliteitsregeling gescheperde schaapskuddes. In de situatie dat u (nog) niet in het bezit bent van een gewaarmerkt bewijs van één van beide verklaart u binnen 3 jaar alsnog hieraan te voldoen. Deze opleiding of erkenningsregeling geldt ook voor alle door u in te zetten herders.
A-E-5	Eis	Het begrazingsgebied wordt gedeeltelijk begraasd met runderen. Afstemming met de beheerder van dit vee is noodzakelijk.
A-E-6	Eis	Opdrachtnemer werkt conform de Wet Natuurbescherming, gedragscode natuurbeheer en de overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
A-E-7	Eis	Opdrachtnemer voldoet aan relevante wetgeving met betrekking tot rondtrekkende kuddes en wetgeving omtrent voorzorgsmaatregelen bestrijding dierziekten en kan dit desgevraagd aantonen.
A-E-8	Eis	De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het toezicht op de kudde en opvang van calamiteiten bij/met de kudde. De opdrachtnemer of een vervanger kan indien noodzakelijk, zoals bij calamiteiten, binnen een tijdsduur van maximaal 1 uur in het gebied aanwezig zijn.
A-E-9	Eis	Opdrachtnemer is aansprakelijk t.a.v. schade geleden door Staatsbosbeheer of aan derden bij de uitvoering van de activiteiten opgesloten in deze overeenkomst.
A-E-10	Eis	Opdrachtnemer verplicht zich tot het afsluiten van een adequate verzekering tegen beroepsrisico's en ter dekking van aansprakelijkheid.
A-E-11	Eis	Indien naar het oordeel van opdrachtgever weer- en/of terreinomstandigheden de uitvoering naar de eis van goed werk onmogelijk maken en/of de veiligheid van de opdrachtnemer in het geding is, is opdrachtgever bevoegd het werk of een gedeelte van het werk tijdelijk stil te leggen zonder dat de opdrachtnemer aanspraak kan maken op verrekening, bijbetaling of schadevergoeding. Wel kan dit aanleiding zijn tot het aanpassen van de datum van oplevering.

1.1. Beheertechnisch (terrein)

B-E-2	Eis	Er vindt tussentijds overleg plaats en aan het einde van elke graasperiode een evaluatie met de beheerder van Staatsbosbeheer.
B-E-3	Eis	De opdrachtnemer zet de schaapskudde in om gestelde terrein- en ecologische doelen te behalen.

B-E-4	Eis	De opdrachtnemer geeft vooraf in zijn plan van aanpak en jaarlijkse adviezen aan hoe aan de ecologische doelstellingen vorm wordt gegeven en in welke streefbeeldende deze aanpak resulteert en binnen welke termijnen tijdens deze contractperiode
B-E-5	Eis	Opdrachtnemer is zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van schade aan blijvende bomen en gewenste vegetatie. Bij gebruik van voertuigen en machines schade door insporing voorkomen. Opdrachtnemer zet zich ten volle in schade te voorkomen. Opdrachtnemer bedenkt zelf goede en afdoende oplossingen om vraatschade door de kudde te voorkomen.
B-E-6	Eis	De opdrachtnemer stelt een jaarplanning op waarin zichtbaar is hoe naar de gewenste doelstellingen wordt toegewerkt en hoe hij/zij bijstuurt. In de jaarplanning wordt rekening gehouden met gestelde kaders. In overleg tussen partijen kan de planning tussentijds aangepast worden.
B-E-7	Eis	Gedurende het werk wordt in overleg met Staatsbosbeheer bepaalde delen, vanwege ecologische doelstellingen uitgerasterd of drukbegrazing t.b.v. bestrijding ongewenste vegetatie of houtopslag.
B-E-8	Eis	In de begraasde gebieden, wordt indien noodzakelijk en in overleg met beheerder houtopslag/bosjes afgezaagd door de opdrachtnemer.
B-E-9	Eis	Per graasronde dient begraasd te worden in een aaneengesloten periode totdat grasachtigen en heidevegetatie tot het maaiveld afgegraasd zijn, waardoor de gewenste structuur ontstaat. Bosopslag tot circa 1,5 meter hoog gerekend vanaf het maaiveld dient meebegraasd te worden waardoor deze niet tot volwassen bomen kunnen uitgroeien.
B-E-10	Eis	Het afzetten van tijdelijke gebieden gebeurt door de opdrachtnemer met bijvoorbeeld flexnetten.
B-E-11	Eis	Er wordt gewerkt met nacht- en weekendkralen. De definitieve locaties worden in overleg met de beheerder vastgesteld. Hiervan kan uitsluitend na overleg met de beheerder worden afgeweken.
B-E-12	Eis	De opdrachtnemer zorgt dat de te begrazen gebieden zo goed mogelijk toegankelijk blijven voor omwonenden en bezoekers.
B-E-13	Eis	De opdrachtnemer zorgt voor voldoende informatie en attentiemiddelen om schade aan kudde en eigendom van derden en Staatsbosbeheer te voorkomen.

1.2. Gescheperde kudde

Gk-E-1	Eis	De omvang van de kudde is voldoende groot om de gestelde doelen te halen. De kudde bestaat voor maximaal 5 tot 10% uit geiten geschikt voor verwijderen van houtige gewassen. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor de dieren, het transport, verplaatsen en toezicht.
Gk-E-2	Eis	Er dient gewerkt te worden met een gescheperde schaapskudde en honden die uitzonderingssituaties in het begrazingsgebied kunnen veiligstellen.
Gk-E-3	Eis	Bijvoeren met ruwvoer is in het veld niet toegestaan. Bijvoeren met mineralen anders dan een liksteen om gezondheidsproblemen te voorkomen is in het veld toegestaan.
Gk-E-4	Eis	Plaatsten van likstenen is toegestaan.
Gk-E-5	Eis	De opdrachtnemer dient zelf voor drinkwater en andere voorzieningen te zorgen.
Gk-E-6	Eis	Opdrachtnemer begraasd met een gezonde kudde.
Gk-E-7	Eis	De opdrachtnemer zorgt voor een verantwoord medicijngebruik, waarbij de ecologische doelen van de begrazing leidend zijn.
Gk-E-8	Eis	De opdrachtnemer zorgt dat alle dieren een zoonose onverdachte status hebben.

Gk-E-9	Eis	Alle dieren dienen te zijn ingeënt tegen Q-koorts wanneer dit volgens de richtlijnen van de NVWA noodzakelijk is.
Gk-E-10	Eis	Het ontwormen van dieren dient op een wijze te gebeuren waarbij het ontwormingsmiddel niet in het werk- en natuurgebied kan komen, ook niet via mest. Alleen curatieve toepassing is toegestaan. Middelen op basis van Ivermectine zijn niet toegestaan.
Gk-E-11	Eis	Indien er een ziekte wordt geconstateerd bij de kudde, zal de opdrachtgever op de hoogte worden gebracht. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor handelingen zijnde naleving van wet- en regelgeving vastgesteld door het Ministerie van Economische Zaken.
GK-E-12	Eis	De opdrachtnemer begraast met een cultuurhistorisch passend, zeldzaam Nederlands landbouw schapenras dat aansluit bij de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de omgeving.

1.3. Planning

PL-E-1	Eis	De begrazingsperiode is jaarlijks van maart tot november. Deze periode wordt gezien als het reguliere begrazingsseizoen.
PL-E-2	Eis	Er dient begraast te worden in een aaneengesloten periode. In het geval dat er meerdere graasrondes worden uitgevoerd, diende deze op zichzelf in een aaneengesloten periode plaats te vinden.
PL-E-3	Eis	De opdrachtnemer stelt een jaarplanning op waarin zichtbaar is en toegelicht wordt op welke wijze naar de gewenste doelstellingen per deelgebied wordt toegewerkt en op welke wijze bijgestuurd wordt. In de jaarplanning wordt rekening gehouden met gestelde kaders. In overleg kan de planning tussentijds aangepast worden.
PL-E-4	Eis	Opdrachtnemer verplicht zich ertoe de senior boswachter beheer/contractbeheerder van het beheergebied Utrecht Oost tijdig per e-mail te informeren over omstandigheden en/of oorzaken waardoor de uitvoering van de opdracht niet langer mogelijk is.

1.4. Communicatie

C-E-1	Eis	Gedurende de looptijd van de dienstverlening zorgt opdrachtnemer voor één contactpersoon (aanspreekpunt) en een vaste vervanger die gedurende de looptijd van de opdracht verantwoordelijk is voor de inhoudelijke uitvoering en gedelegeerd eindverantwoordelijke, gedurende de looptijd van de overeenkomst. Opdrachtnemer informeert opdrachtgever tijdig indien er sprake is van opvolging of vervanging van de vaste contactpersoon.
C-E-3	Eis	De opdrachtnemer onderhoudt een goede relatie met Staatsbosbeheer.
C-E-4	Eis	Opdrachtnemer voert uiterlijk drie (3) weken voor aanvang van de werkzaamheden per jaar een startoverleg met beheerder van het beheergebied. Waarbij het plan van aanpak en jaarplanning leidend zijn en minstens de volgende punten worden besproken: De opdrachtgever maakt aan de hand van dit gesprek een verslag welke door opdrachtnemer- en opdrachtgever ondertekend wordt. Zie Rapportage R-E-1.
C-E-6	Eis	Opdrachtnemer onderneemt actie om aan het einde van iedere uitvoeringsperiode een eindgesprek te voeren. Hierin wordt minstens het volgende besproken: Zie 1.7 Rapportage. Opdrachtnemer zorgt voor schriftelijke vastlegging in het zogenaamde eindrapport. Zie Rapportage R-E-3.

C-E-7	Eis	De opdrachtnemer heeft een positieve houding naar bezoekers en omwonenden.
C-E-8	Eis	De opdrachtnemer heeft een proactieve en oplossingsgerichte houding bij problemen, klachten of andere calamiteiten.
C-E-10	Eis	De opdrachtnemer zorgt voor tijdelijke aankondigingen in de gebieden, met naam en telefoonnummer i.v.m. calamiteiten en informatie m.b.t. begrazing.
C-E-11	Eis	Bij perscontacten wordt altijd contact opgenomen met Staatsbosbeheer.

1.5. Voorlichting

V-E-1	Eis	Alle geplande externe communicatie over activiteiten, maatregelen of andere vormen van communicatie naar derden die betrekking hebben op de schapenbegrazing wordt minimaal 2 weken van te voren ter goedkeuring overlegd aan de Beheerder en Boswachter Publiek van Staatsbosbeheer Utrecht oost
V-E-2	Eis	De opdrachtnemer onderhoudt goede relaties met omwonenden, bezoekers, vrijwilligers andere organisaties en draagt daarbij een positief beeld van het beleid en beheer van Staatsbosbeheer uit.

1.6 Participatie

P-E-4	Eis	De opdrachtnemer onderhoudt goede relaties met recreanten, bewoners, bedrijven, andere organisaties, vrijwilligers, en draagt daarbij de visie van Staatsbosbeheer uit.
P-E-5	Eis	Bij beheer kunnen vrijwilligers worden ingezet. De opdrachtnemer zorgt dan voor de begeleiding van deze vrijwilligers.
P-E-6	Eis	De opdrachtnemer houdt in zijn bedrijfsvoering rekening met de visie van Staatsbosbeheer. Voor extra zakelijke activiteiten in bijvoorbeeld zorg, re-integratie of voedselproductie zoekt hij vooral naar samenwerking met partijen in de streek.
P-E-8	Eis	De opdrachtnemer kan eventueel in samenwerking met Staatsbosbeheer, betaalde workshops of cursussen organiseren voor bedrijven, mits daarbij de visie van het Staatsbosbeheer als leidraad dient.
P-E-10	Eis	De opdrachtnemer geeft zijn bedrijf op een maatschappelijk verantwoorde manier vorm, en draagt dat actief uit.

1.7. Rapportage

R-E-1	Eis	<p>Staatsbosbeheer zorgt binnen 7 dagen na overleg voor verslaglegging van het jaarlijks startgesprek op de onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opening en mededelingen; - Omvang begrazingsgebied komende periode; - Planning en indeling; - Start en verloop van werkzaamheden; - Afspraken met derden; - Overige aandachtspunten en afspraken. <p>Deze rapportage wordt door opdrachtnemer en opdrachtgever ondertekend.</p>
R-E-2	Eis	<p>Tijdens het begrazingsseizoen dient opdrachtnemer verslag te maken van de (evaluatie)gesprekken die per maand plaatsvinden. Waarin tenminste opgenomen dient te zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algemene vooruitgang resultaten; - Planning; - Kennis uitwisselen; - Vooruitblik en uit te voeren acties; - Financiële afhandeling eventuele betalingstermijn. <p>Opdrachtnemer zorgt ervoor dat het verslag binnen 7 dagen beschikbaar is.</p>

R-E-3	Eis	<p>Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het opstellen van de eindrapportage per uitvoeringsperiode met daarin de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verslag resultaten per deelgebied; - Werkwijze en afwijkingen op plan van aanpak / jaarplanning; - Adviezen voor beheer en volgende begrazingsseizoenen; - Bijzonderheden zoals planten en dieren. <p>Deze dient jaarlijks uiterlijk 4 weken na het afronden van de begrazingsperiode ingediend te zijn.</p> <p>Opdrachtgever controleert of de gegeven informatie accuraat is, overeenstemt met wat is uitgevoerd en of de opdrachtnemer eventueel actie verwacht van opdrachtgever in het licht van een opgetreden risico dat buiten de invloedssfeer ligt van opdrachtnemer.</p>
R-E-4	Eis	Opdrachtnemer dient de locaties van aangetroffen bijzondere soorten vast te leggen op kaarten met topografische ondergrond. Staatsbosbeheer stelt kaarten ter beschikking.
R-E-5	Eis	Opdrachtnemer draagt er zorg voor, dat de opdrachtgever steeds beschikt over de meest actuele gegevens met betrekking tot rapportages.

1.8. Financieel

F-E-1	Eis	Vermeld in de inschrijving alle geldbedragen vast in euro's en exclusief omzetbelasting (BTW). Het bedrag van de omzetbelasting te zake van deze opdracht vermeldt u waar dit wordt gevraagd.
F-E-2	Eis	<p>In de door inschrijver aangeboden prijzen voor alle onderdelen in de prijsinvalkolommen zoals opgenomen in het inschrijfbiljet en Staat van Verrekenprijzen, bijlage 1 en 2, zijn alle met de werkzaamheden gemoeide kosten verwerkt.</p> <p>De volgende kosten zijn hierbij in ieder geval inbegrepen: de salariskosten, de overheadkosten (als onder meer huisvesting en salariskosten van niet productief personeel), de kosten voor ondersteunend werk, de kosten voor het gebruik van apparatuur (als onder meer pc's en fax), kosten voor rapportages, kosten voor overleg en adviezen met opdrachtgever (in voorkomende gevallen kan dit dagelijks zijn) reistijden en kosten, voorrijkosten, in te zetten hulpmiddelen.</p> <p>Eventuele kosten die betrekking hebben op de beschreven uitvoering van de werkzaamheden in het plan van aanpak dienen in de prijzen te zijn verwerkt.</p>
F-E-3	Eis	De prijzen zijn de eerste 2 jaar vast. De prijzen en tarieven kunnen vervolgens jaarlijks geïndexeerd worden. Voor methodiek zie Overeenkomst artikel 5.
F-E-4	Eis	De opgegeven verrekenprijs is van toepassing bij wijziging van de begrazingsoppervlakte groter dan 1 ha. van het werkgebied. Dit wordt in het jaarlijkse startgesprek besproken en vastgesteld voor het verstrekken van de nadere overeenkomst.
F-E-5	Eis	Facturering vindt plaats in 4 termijnen ieder groot 3/12 ^e deel van de opdrachtsom. De 4 ^e tevens laatste termijn zal worden betaald bij tijdig inleveren en goedkeuren van de eindrapportage.
F-E-6	Eis	U dient rekening te houden met een betalingstermijn van 30 dagen.
F-E-7	Eis	<p>Facturering doormiddel van een verzamel factuur per termijn.</p> <p>De facturen verzenden naar één factuuradres te weten: digitale.facturen@Staatsbosbeheer.nl.</p>

		Voorzien van het inkooporder nummer en BEC 569 . Voor het inkooporder nummer wordt verwezen naar de inkooporder die jaarlijks aangemaakt zal worden.
--	--	--